

Hembygdsgården i Ljusdal där årets Hälsingestämman skall

Det stundar Hälsingestämman i Ljusdal. Den första sedan 1934. Söndagen den 30 juni är spikad som stämmodag. Hälsingestämmorna är spelmans- och hembygdsrörelsens största högtidsdag^ en i sitt slag unik företeelse. Få land- skap i Sverige, om ens något, kan visa upp en motsvarighet. Den första stämman hölls i Delsbo 1908.

Initiativtagare var dåvarande professorn Nathan Söderblom och den legendariske violinisten Sven Kjellström.

Hälsingestämman betyder fest, glädje, färg, men framförallt musik. Uppslutningen av landskapets spelmän brukar vara nära nog 100-procentig. Vid stämman i Bollnäs 1959 deltog 149 spelmän. Troligt är att den siffran kommer att över- JfjälleÅ vid årets Hälsingestämman."

Det är av två anledningar till att Ljusdal blir platsen för stäm-

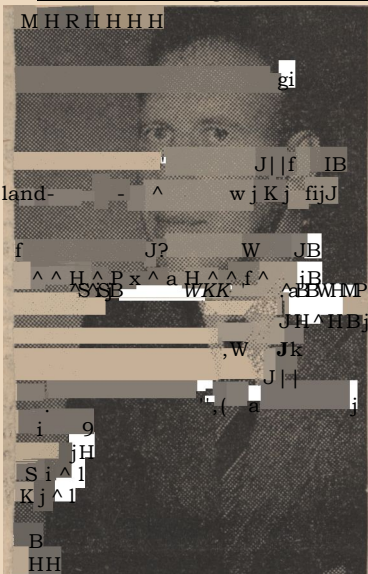
• Det var i Ljusdal Hälsinglands spelmansförbund bildades 1928, alltså upplagt för något slags 35-årsjubileum.

• Det är 30 år sedan en av de stora sockendräktsparaderna ägde rum i Ljusdal. Ett fantastiskt. tåg av hembygdsklädda, om vilket alla landets tidningar skrev spaltmetrar. Hembygdsföreningen var arrangör.

Årets stämmodarrangörer, spelmansförbundet och Ljusdals hembygdsförening, har alltså slagit ihop sina påsar för att på bästa sätt kunna celebrera två märkesår inom rörelserna.

Attraktioner kommer inte att saknas. Här ett litet axplock ur det preliminära programmet:

• **Hovkapelliten Nils Th Söderberg med maka, riksbekanta**

Intresset bland spelmännen är på toppunkten, säger spelmansförbundets sekreterare Hugo Ljungström, Bollnäs.

bygdemusiker, medverkar. Bl. a. spelar de i kyrkan under högmässan.

• **Författaren Albert Viksten, stor hembygdsvän, högtidstalar. O Man hoppas på medverkan av förre ljusdalsbon J E Bergsmän, initiativtagare till spelmansförbundet. Bergsman, 75 år, bor numera i Gnesta (Sörmland);**

• **Tåg av folkdräktsklädda från kyrkan till hembygdsgården.**

Enligt gammal sed inleds stämman med högmässa. Dessförinnan sker en symbolisk kransnedläggelse på Ljusdals kyrkogård. Man vill hedra minnet av bortgångna spelmän och hembygdsvänner.

Efter högmässan samlas man på skolgården i Vi för en dräkt- och

gå av stapeln.

spelmanståg — därmed upplivas traditionerna från det stora dräkt-tåget 1933.

— Vi hoppas och tror på stor uppslutning av folkdräktsklädda, säger ordföranden i Ljusdals hembygdsförening Axel Nordkvist. Alla som äger en sockendräkt, men kanske inte använt den på länge, leta fram den och ställ upp i dräkttåget!

Deltagarna i tåget skall gå i sockengrupper, företrädna av spelmän. I spetsen av tåget: en fanborg och ett par förridare på stadiga bondkampar. En festligare uvertyr till en Hälsingestämman kan näppeligen tänkas.

Marschen ut till hembygdsgården beräknas ta en halvtimme.

I sammanhanget vädjar arrangörerna till bilisterna att ta det försiktigt. Kör ut till hembygdsgården före eller efter tåget — inte samtidigt.

På hembygdstunet tar så det egentliga stämmoprogrammet sin början. Högtidstal (Albert Viksten) och massor av musik. Intresset bland landskapets spelmän är redan nu på toppunkten. Och inte bara inom Hälsingland förresten.

— Fick häromdagen en ivrig förfrågan om stämman från en glad gammal speleman i Kinna (Västergötland), berättar speknansförbundets sekreterare Hugo Ljungström för LjP.

Man skall spela enskilt och i grupp. Och som ståtlig final: alla spelmän, man beräknar c:a 150, gnidande sina felor. Det bör ge en vän av folkmusik glädjefrossa.

Vid stämman skall också ABF-kören under Janolof Esbjörnssons ledning medverka.

Inom stämmans organisationskommitté har man legat hårt i selen en längre tid. Det är många detaljer som skall ordnas, inte minst gäller det att välja ut en

representativ bukett folklåtar från skilda epoker. Men man arbetar i den säkra förvisningen att hälsingestämmor skall visa sig vara uppskattade inslag — även i rymdåldern.

Blir det regn till stämman kan man peka på traditionens makt, Det regnade nämligen när Hälsinglands spelmansförbund bildades i Ljusdal 1928, och deltagarna med professor Sven Kjellström, redaktör Ernst Granhammar, spelmannen J E Bergsman och statioHsjfspekMr Karl Thirén i spetsen, alla förgrundsfigurer inom spelmansrörelsen, fick lov att flytta inomhus, till Röda Kvarn. Där bildades Hälsinglands spelmansförbund, den första riktiga organisationen för landskapets spelmän. Tjugonio medlemmar antecknade sig.

I dag seglar förbundet i stark medvind. Medlemsantalet uppgår till cirka 160 — det har fördubbats på en femårsperiod. Intresset för folkmusik har stigit starkt de sista åren — inte minst" bland ungdomen. En sak so/n noteras med glädje inom förbundet, där medelåldern för närvarande är rätt hög, 48,9 år.

Festligt, färgglatt jubiléum i Ljusdal

Hälsinglands Spelmansförbunds 40-årsjubileum, som firades på söndagen 1 Ljusdal, blev en verklig folkfest fylld med färg, musik och yster spelglädje. Som en röd tråd genom det digra festlighetsprogrammet, som övervars av omkring 1.800 personer gled högtidsstämningen, traditionskänslan och stoltheten Inför hembygden. Drygt 100-talet från Tornedalen i norr till Gnesta 1 söder hade mött upp och glad fiolalåt spred sig under hela dagen över Ljusdalsnejden.

Cirka 400 hembygdsklädda människor satte verklig färg på festligheterna, som inleddes före själva högmässan i Ljusdals kyrka, då arrangörerna Ljusdals hembygdsförening och Hälsinglands spelmansförbund lade ner en symbolisk krans som ett tack till alla spelmän och hembygds-vänner sam avlidit under årens lopp.

Hembygdsföreningens ordförande Axel Nordqvist hedrade de bortgångna kämparnas minnen i ett kort men kraftfullt tal, varefter närvarande spelmän spelade upp Halls avskedslåt. Prosten Emil Perstad höll en kort andaktsstund och avslutningsvis sjöngs unisont "Härlig är jorden".

Vid högmässan var kyrkan fylld. Dagen till ära tjänstgjorde två hembygdsklädda kyrkvårdar, vilket skänkte högtidsstämning och tradition åt det hela. Prosten Perstad svarade för dagens predikan. Riksspelmansparet Greta

och Nils Th. Olofsson från Stockholm utförde en högt uppskattad duett på resp. fiol och flöjt från orgelläktaren och även Ljusdals skickliga spelmanslag medverkade.

Efter högmässan marscherade ett stort hembygds- och spelmansuppbåd från kyrkan och ut till den vackert belägna hembygdsgården. I täten red förridare och gick fanborgens varefter på olympiavis spelmän och hembygdsklädda människor, ort- och landskapsvis marscherade i grupper, presenterande sin klädedräkt och låtar, typiska för sin hembygd. I det cirka 400 personer långa tåget sågs namnskyltar med landskapsnamnen Sörmland, Uppland, Västmanland, Jämtland, Härjedalen, Dalarna och Medelpad.

Folkparksvägen kantades av människor som i högsta grad njöt av såväl sommarvärmen som fiollåten och all färgprakt. Ute vid den s. k. Per-Arvidsgården, där cirka 1.800 människor samlats vidtog själva jubileumsprogrammet. I vimlet av spelmänsanleten kände man bl. a. igen alltid glade riksspelman, 78-åriga Jon-Erik

östs nuna. På första parkett avnjöt han sina efterkomlingars uppspelningar — och nog varierade åldern på spelmännen alltid. Spelmännen förresten, det kvinnliga inslaget var påfallande stort. Yngsta och sötaste deltagaren var f. ö. kvinna, Kristina Frohm från Gnesta, Sörmland, flätförsedd och med oanad musikalisk talang. Uppspelningarna av såväl glada som mer vemodsfulla låtar varade i hela två timmar till glädje för den av applåderna att döma musikälskande publiken.

Hembygdsvännen och författaren Albert Viksten, Färila, hade anförtrotts att hålla högtidstalet, som blev kärnfullt och givande som det alltid brukar bli när den gode Albert är i talartagen. F. ö. medverkade även Tore och Jon-Erik Bergsman och en välövd och duktig ABF-kör. Jubileumsprogrammet avslutades vid 18-tiden på kvällen med en kvälls-andakt ledd av prosten Emil Perstad.

BORIC.

Delsbo-gruppen blev livligt applåderad av den stora publiken. Gi vetvis spelade de Delsbo brudmarsch.